

Fatma Nur DOĞAN*

**ORTAOKUL TÜRKÇE DERS
KİTAPLARINDAKİ YAZMA
ETKİNLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

ÖZET

Dil becerilerinin geliştirilmesinde öğrencilerin aktif katılım gösterdikleri ve uygulamalar yaptıkları etkinliklerin işlevsel bir rolü vardır. Türkçe ders kitaplarının da bu nedenle etkinlik temelli bir anlayışla oluşturulması gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı ortaokul Türkçe ders kitaplarında bulunan yazma etkinliklerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Nitel yaklaşımda doküman incelemesi yöntemi ile yürütülen çalışmada yazma etkinlikleri; temalara, etkinlik türlerine ve kazanımlara göre dağılımları bakımından betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda ilk olarak 5. sınıfta 24, 6. sınıfta 47, 7. sınıfta 40, 8. sınıfta 57 yazma etkinliği olduğu belirlenmiştir. Etkinlik türü bakımından bütün sınıf düzeylerinde en çok “bir kavram hakkında/bir konuda metin yazma, bir konu hakkındaki düşüncelerini yazma” etkinlik türlerine rastlanmıştır. Yazma kazanımları açısından ise 5. sınıf düzeyinde “Yazma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme”, 6 ve 7. sınıf düzeyinde “Yazma stratejilerini uygular.”, 8. sınıf düzeyinde “Yazdıklarını paylaşır.” kazanımlarının çok kullanıldığı belirlenmiştir. Genel olarak 5 ve 7. sınıf düzeylerinde yazma etkinliklerinin sayısının düşük, 8. sınıf düzeyinin ise sayı bakımından nispeten yeterli durumda olduğu; bütün sınıf düzeylerinde çoğunlukla benzer etkinlik türlerinin kullanıldığı, etkinlik çeşitliliğinin sağlanmadığı belirlenmiştir. Kazanım bakımından da ders kitaplarının aynı yazma kazanımları etrafında şekillendiği görülmüştür. Çalışmanın ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin görünümünü sergilemesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Yazma, Yazma becerisi, Etkinlik, Türkçe ders kitabı.

**A REVIEW ON WRITING ACTIVITIES IN
SECONDARY SCHOOL TURKISH TEXTBOOKS**

ABSTRACT

Turkish textbooks should be prepared based on an activity-based approach. The aim of this study is to examine the writing activities found in secondary school Turkish textbooks in terms of various variables. Conducted using the document analysis method in a qualitative approach, the study analysed writing activities in terms of their distribution according to themes, activity types, and subskills using descriptive analysis. The study found that there were 24 writing activities in 5th-grade, 47 in 6th-grade, 40 in 7th-grade, and 57 in 8th-grade. In terms of activity type, the most common activities across all grade levels were writing a text about a concept/topic and writing about one's thoughts on a topic. In terms of writing achievements, it has been determined that the most frequently used achievements are ‘being able to reflect on the writing process/adapt oneself’ at the 5th grade; ‘the students applying writing strategies’ at the 6th and 7th-grade levels; and ‘the students sharing what they have written’ at the 8th-grade level. Overall, it was determined that the number of writing activities was low in grades 5 and 7, while grade 8 had a relatively adequate number of activities.

Keywords: Writing, Writing skill, Activity, Turkish textbook.

* Dr., Bağımsız araştırmacı, Elazığ/Türkiye, E-posta: fatmadgn1414@gmail.com, / PhD, Independent researcher, Elazığ/Türkiye, E-mail: fatmadgn1414@gmail.com

Giriş

İnsanlar geçmişten günümüze duygularını, düşüncelerini, isteklerini, hayallerini, bilgilerini başkalarına aktarma ihtiyacı duymuş ve bu ihtiyaçtan hareketle sözlü, sözsüz ve yazılı iletişim gibi çeşitli iletişim yollarına başvurmuştur. Haberleşme, bilgileri saklama, duygusal açıdan kendilerini ifade etme, estetik becerilerini ortaya koyma bakımlarından insanlar özellikle yazmaya yönelmiş ve çeşitli semboller, resimler, işaretler ve kavramlar yan yana veya üst üste getirilerek yazma oluşturulmuştur (Özbilen, 2020). Bu bakımdan yazma, tarih boyunca insanın insan olma çabasında önemli bir yere sahip olmuş ve nesiller boyu önemini korumuştur.

Birtakım sembollerden yararlanarak belirli duygu, düşünce, istek ve hayallerin başkalarına anlatılması; olayların, tasarımların, düşüncelerin, yaşananların yazı ile anlatılması; binlerce yıllık serüveni olan sembol ve şekillerin uzun tekrarlar yapılarak öğretilmesi sonucunda düşüncelerin ve duyguların kurallara uygun bir şekilde ifade edilmesi becerisi “yazma” olarak tanımlanmaktadır (Demir, 2013). Yazma; bireylerin duyduklarını, düşündüklerini, gördüklerini ve yaşayıp deneyimlediklerini yazarak anlatma becerisidir (Kavcar vd., 2016). Başka bir ifade ile yazma; bireylerin bilgi birikimleri, hayat tecrübeleri, bakış açıları, algılama şekilleri ve yaratıcılıkları ölçüsünde belirli dil kurallarına ve belirli bir plana bağlı kalarak gerçekçi ya da kurgusal bir düzlemde kendilerini anlatabilme becerisidir (Aydın, 2020). Yazma, bireylerin yaşamlarında çeşitli biçimlerde yer alarak onların duygu ve düşüncelerini başkalarına aktarmasını sağlayan bir iletişim aracıdır (Tok & Ünlü, 2014). Öyle ki yazma, kişinin düşünce veya duygularını dile getirmek için belirli işaret ve sembollerini düzenleyip kullanma becerisi olarak da bilinmektedir (Başar & Yavaşlı, 2020). Görüldüğü üzere alanyazında yazma üzerine birçok söz söylenmiş ve çeşitli açılardan yazmanın tanımları yapılmıştır.

Yazma; dil becerileri içerisinde en son gelişen, pek çok bilişsel süreci içerisinde barındıran ve bu bakımdan bireyleri zorlayan zihinsel bir aktivitedir (Evans, 2001). Yazma becerisi; kişinin bilgi, yetenek, bellek ve istek gibi çeşitli durumlarını hep beraber yürüterek gerçekleştirdiği bilişüstü ve karmaşık zihinsel bir etkinliktir (Walker vd., 2005). Anlatma becerilerinden biri olan yazma becerisinin geliştirilmesi, bir fikrin kalıcılığını artırmak ve nesiller boyu bilgi aktarımı ve iletişimi sağlamak bakımlarından ayrıca üzerinde durulan bir konudur (Ceran, 2013). Bununla birlikte yazma; dinleme, konuşma ve okuma becerileri üzerine kurularak hem onlarla iç içe hem de onlardan ayrı unsurların da dâhil olduğu karmaşık bir beceri olması ile dikkat çekmektedir. Diğer becerilerden farklı olarak kâğıt, kalem veya bilgisayar klavyesinin gerekli olması; el ve parmakların etkili bir biçimde kullanılması; okunabilir nitelikte şeylerin yazımı için özel bir el becerisi eğitime de ihtiyaç duyulması ile bilinmektedir (Yalçın, 2018).

Karmaşık bazı becerilerin edinilmesini içeren yazma becerisinin birbiri ile bağlantılı nörogelişim, dil gelişimi ve bilişsel gelişim olmak üzere üç unsura dayandığı söylenir. Nörogelişim, el yazısı ve heceleme gibi görsel-psikomotor görevler için ihtiyaç duyulan fiziksel ve nörolojik olgunlaşmadır. Dil gelişimi, söz dağarcığı ve gramer bilgisi gibi becerileri içeren söz dizimine yönelik bir gelişimdir. Bilişsel gelişim ise metin oluşturma ve metin yazma süreciyle alakalı bilişsel becerileri kapsamaktadır (Berninger vd., 1992). Planton vd. (2013) tarafından yapılan bir çalışmada beyindeki yazma merkezi tespit edilmiş, yazma merkezi ile iletişimin kesintiye uğraması neticesinde psikomotor kasların hareketleri devam etmiş ancak yazma eylemi gerçekleşmemiştir. Dolayısıyla yazma eyleminin yalnızca psikomotor kasların hareketlerinden ibaret olmadığı, beyindeki zihinsel fonksiyonlara da ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü

yazma düşünmeyi teşvik eden; bireyleri bir konu hakkındaki görüşlerini derinleştirmeye ve düzenlemeye yönelten; onların kavrama, özetleme, analiz etme, değerlendirme, yorumlama becerilerini de geliştiren ve bunlar olmadan gerçekleşemeyen bir dil becerisidir (Rao, 2007). Dolayısıyla düşünceleri sınırlama, fikirleri sıralama, yazılanları düzenleme, yazı hedeflerini belirleme ve yazma kurallarını uygulama gibi çeşitli zihinsel beceriler yazmanın olmazsa olmazlarındandır. Bu bağlamda öğrencilerin okuma yapmalarının, yazı yazmalarının; yazdıklarını incelemelerinin, değerlendirmelerinin, tartışmalarının; beğendikleri anlatımları yazılarında kullanmalarının onların yazma becerilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Güneş, 2017).

Yazı yazmanın okumuş, öğrenim görmüş kişilerin işi olduğu kabul edilir. Aydın olmak, düşünür olmak, bir sanatçı olmak veya herhangi bir meslek sahibi olmak yazma etkinliğini kullanmayı gerektirmektedir. Özellikle iletişimin oldukça arttığı içinde bulunduğumuz çağda kendini göstermenin, kanıtlamanın en etkili yollarından biri şüphesiz ki düşüncelerimizi yazılı olarak açığa vurmaktır (Yağcı, 2009). Dolayısıyla yazma, eğitime ve geliştirilmeye gereksinim duyan bir beceridir. Bu eğitimin temel hedefi, bireylerde yazmaya karşı ilgi ve istek oluşturacak biçimde eğitim vermek; bireylere Türkçeye özen göstererek açık, anlaşılır, etkili, doğru ifadelerle dilin kurallarına uygun bir şekilde yazma becerisi kazandırmaktır (Altunkaya, 2019). Yazma eğitimi ile her bireyin duygularını ve düşüncelerini doğru, düzgün ve başarılı bir şekilde anlatabilmesini sağlamak amaçlanır. Her kişinin kendini yazılı olarak ifade edebilmesi ancak yazmaya yönelik bir eğitim süreci ile mümkündür. Örgün eğitim kapsamında bunu sağlamak da Türkçe derslerinin hedefleri arasındadır (Mutlu, 2021). Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin gelişmesi için Türkçe derslerinde ana dilinin kullanım inceliklerini kavramaya, etkili bir ana dili kullanıcısı olmaya ve düşüncelerini yazı ile başarılı bir şekilde aktarmaya yönelik bir eğitim verilmeye çalışılır. Bu eğitim çerçevesinde çeşitli materyaller ve uygulamalarla bireylere kendilerini kolaylıkla yazılı olarak ifade edebilme alışkanlığı kazandırmak hedeflenir.

Dil eğitiminde yazma eğitimi önemlidir ve bu becerinin geliştirilmesi noktasında eğitimin paydaşlarına çeşitli görevler düşmektedir (Arıcı, 2020). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Programı'nda öğrencilerin dört temel dil becerisini geliştirmelerinin hem duygu hem de düşüncelerini Türkçenin zengin ifade imkânlarından yararlanarak anlatabilmelerinin; Türkçeyi kurallarına uyarak bilinçli ve özenli kullanabilmelerinin; bir konu hakkındaki fikirlerini veya tezini yazılı ya da sözlü olarak başarılı, açık ve anlaşılır şekilde dile getirebilmelerinin sağlanması temel hedefler arasında sıralanmaktadır. Dolayısıyla Türkçe dersi kapsamında yazma becerisinin gelişimine ve kendini yazılı bir biçimde etkili olarak ifade edebilecek bireylerin topluma kazandırılmasına, belirgin bir şekilde özen gösterildiği söylenebilir. Bu kapsamda eğitim programları çerçevesinde şekillenen ders kitaplarına da büyük sorumluluklar düşmektedir. Ders kitapları, öğretmenler ile öğrenciler açısından kendi kendini değiştirip dönüştürmeye olanak tanıyan geçerli, güvenilir ve kıymetli materyallerdir (Gholampour & Mehrabi, 2023). Hem sınıf içerisinde hem sınıf dışında kolaylıkla kullanılabilen materyallerden olan ders kitaplarındaki metinler ve etkinlikler ile öğrencilerin dinleme, konuşma, yazma gibi öğrenme alanlarına yönelik birtakım beceriler kazanmaları istenir. Dolayısıyla ders kitaplarında yazma etkinliklerine yer verilmesi ile de bu becerinin gelişimini desteklemeye özen gösterilir.

Öğrencilerin etkinliklerle daha iyi öğrendiği bilinen bir gerçektir. Etkinlikler öğrencilerin aktif ve bağımsız öğrenmelerine, motivasyonlarını artırmalarına, yaratıcılıklarını yükseltmelerine, bilgileri zihinlerinde yapılandırmalarına olanak tanır. Bu bağlamda etkinlik temelli yaklaşımdan yola çıkılarak Türkçe ders kitaplarında öğrencilere yönelik çeşitli etkinlikler bulunmakta, bunlar

aracılığı ile Türkçe öğretimine yönelik uygulamalar yapılmaktadır. Ancak bu etkinliklere bakıldığında Türkçe ders kitaplarındaki bu etkinliklerin istenen nitelikte ve istenen düzeyde olmadığı, davranışçı yaklaşımdan hareketle alıştırmaya ve sürekli tekrar yapmaya yönelik çalışmalara yer verildiği ifade edilmektedir (Çevik & Güneş, 2017). Yazma becerisi de konu seçme, amaç belirleme ve düşünceleri gözden geçirme gibi bir plan kapsamında yapılması gereken etkinlikler bütünüdür (Karacaoğlu vd., 2021). Dolayısıyla yazma becerisini geliştirme sürecinde yazılı anlatım etkinliklerinin işlevsel bir rolü bulunmaktadır. Kantemir (1991) yazı yazmanın ata binmek, araba kullanmak, yüzmek gibi alıştırmaya ve uygulamalar yaptıkça gelişen bir beceri olduğunun altını çizmektedir. Bu gerçekten hareketle Türkçe ders kitaplarında da bütün temalarda metinlere ait yazma çalışmalarına yer verilmektedir (Karadağ & Maden, 2019). Ders kitaplarında yer alan etkinliklerin niteliği, yazma kazanımları ile uyumu, farklı yazma kazanımlarını vurgulaması hem öğrencilerin yazma sürecini kolaylaştırmakta hem öğretmenlerin iş yükünü hafifletmektedir (Kasa Ayten & Ercan, 2021). Bu sebeple başarılı yazma eğitimi süreçleri için ders kitaplarında öğrenci seviyesine uygun, zengin içeriklere sahip, kazanımlarla ilişkili, sayı bakımından yeterli yazma etkinliklerine ihtiyaç vardır.

Alanyazında ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerini çeşitli açılardan incelemeye yönelik bazı çalışmalar olduğu (Demir Atalay, 2015; Müldür & Çevik, 2020; Karacaoğlu vd., 2021; Bahşi, 2021; Atasoy, 2022; Aydeniz, 2022; Ateş, 2023; Gürgah, 2024; Erdoğan, 2024) tespit edilmiştir. Öyle ki dünyadaki hızlı gelişim ve değişimlerden hareketle her yıl ders kitapları da belirli ölçülerde güncellenmekte ve yenilenmektedir. 2024-2025 eğitim öğretim yılı kapsamında okutulan Türkçe ders kitapları kapsamında Gürgah (2024), yaratıcı yazma etkinliklerinin 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki durumunu belirlemeye yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Erdoğan (2024) ise yenilenen 2024 müfredatından hareketle hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma etkinliklerini yöntem ve teknikler açısından incelemiştir. Ancak 2024-2025 eğitim öğretim yılında kullanılan Türkçe ders kitaplarının tamamındaki yazma etkinliklerinin temalara, etkinlik türlerine, kazanımlara dağılımlarını inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan hareketle ilk defa hazırlanmış olan 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma etkinliklerinin temalara, etkinlik türlerine ve öğrenme çıktılarına göre dağılımını belirlemeye yönelik herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması da önemli bir eksikliktir. Dolayısıyla bu çalışma hem 2019 hem de 2024 müfredatlarına göre hazırlanmış Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerini bütüncül bir bakış açısıyla inceleme olanağı sunmaktadır. Ayrıca çalışmanın 2024 müfredatından hareketle ilk defa hazırlanan ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma etkinliklerinin görünümünü sunması bakımından da güncel bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

Bununla birlikte en temel eğitim öğretim araçlarından olan ders kitaplarına yönelik daha fazla çalışma yapılmasının daha nitelikli ders kitaplarına ulaşmaya hizmet edeceği, kitaplarda yer alan yazma etkinliklerinin nicelik ve niteliklerini belirlemenin öğrencilerin yazma becerisindeki başarılarını arttırmaya doğrudan hizmet edeceği söylenebilir. Bu sebeplerle bu çalışmada ortaokul kademesi Türkçe ders kitaplarında bulunan yazmaya yönelik etkinliklerin sayı ve temalara, metin türlerine, etkinlik türlerine ve yazma kazanımlarına dağılımları bakımından incelenmesi hedeflenmiştir. Ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin derinlemesine incelenmesinin eğitim programlarını, eğitim ve öğretimden sorumlu kişilerin yaklaşımlarını, ders kitabı hazırlayanların tutumlarını düzenleme açısından yararlı olacağına inanılmaktadır. Ayrıca ders kitaplarındaki

yazma etkinliklerinin genel görünümünün bilinmesinin öğrencilerin yazma becerilerindeki başarılarının artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda aşağıda yer alan alt sorulara yanıt aranmıştır:

1. Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin sayısı ve temalara göre dağılımı nasıldır?
2. Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin etkinlik türlerine göre dağılımı nasıldır?
3. Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin yazma kazanımlarına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yöntemi ile yürütülmüştür. Algıların, olayların doğal koşullarında bütüncül bir bakış açısı yardımı ile gerçekçi bir biçimde ortaya koyulmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırmalar nitel araştırma adıyla bilinmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu araştırma; dünyayı görünür duruma getiren konuşmalar, alan notları, fotoğraflar, mülakatlar, kayıtlar veya araştırmacı günlüklerinden oluşan bir dizi materyal uygulamalarından oluşmaktadır (Creswell, 2016). Nitel araştırmalarda derine inilerek yüzeyin altındaki görünmeyenleri ortaya çıkarmak esastır (Kuş, 2007). Doküman incelemesi; klinik, örgütsel ve programa yönelik kayıtların tam metinlerinin ya da bunlardan oluşturulan birtakım alıntılarının, resmî yazıların, uyarı yazılarının, raporların, kişilere ait günlüklerin vb. analizi olarak tanımlanmaktadır (Patton, 2014). Doküman incelemesi; resmî ya da özel çeşitli kayıtlardan verilerin toplanması, bunların sistematik bir şekilde analiz edilmesi ve değerlendirilmesi aşamalarına dayanmaktadır (Ekiz, 2017).

Çalışma Materyali

Bu araştırmanın çalışma materyalini 2024-2025 eğitim öğretim yılı kapsamında Türkiye'deki ortaokullarda kullanılan Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Çalışma materyallerine yönelik detaylı bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma materyallerine ilişkin bazı bilgiler

Kitap	Yazar/Yazarlar	Editörler	Yayınevi
Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Ders Kitabı Türkçe 5. Sınıf	Gülşen Akyurt vd.	Yusuf Uyar vd.	MEB
Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Ders Kitabı Türkçe 6. Sınıf	Gülşen Yıldırım Şen	Seren Özer	Yıldırım
Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Ders Kitabı Türkçe 7. Sınıf	Melek Gerek	Mehmet Erkal	Özgün
Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 8. Sınıf Ders Kitabı	Selahattin Saygı	Ayşe Kılıçaslan	Hecce

Verilerin Toplanması

Veri toplama adımı ilk olarak ortaokul Türkçe ders kitapları temin edilmiştir. Bunun için kitaplara Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden ulaşılmıştır. İncelemeler sonucunda yeni müfredattan hareketle hazırlanmış olan 5. sınıf düzeyine ait ders kitabının “1. Kitap” ve “2. Kitap” şeklinde ikiye ayrılarak verildiği belirlenmiştir. Bu kapsamda Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Yayınları'na ait iki kitap da araştırma sürecine dâhil edilmiştir. 6. sınıf düzeyinde MEB Yayınları ve Yıldırım Yayınları olmak üzere 2 kitap, 7. sınıf düzeyinde MEB Yayınları ve Özgün Yayınları

olmak üzere 2 kitap, 8. sınıf düzeyinde ise Hecce Yayınları olmak üzere 1 kitap olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada bütün sınıf düzeylerinden birer ders kitabını incelemek hedeflenmiştir. Dolayısıyla 8. sınıf düzeyinde özel yayınevi kitabı kullanıldığı için iki seçeneği olan diğer ders kitaplarından da özel yayınevlerine ait olanların incelenmesine karar verilmiş ve böylece toplamda 4 Türkçe ders kitabı çalışma materyali olarak belirlenmiştir. Daha sonra ders kitaplarındaki yazma etkinliklerini belirleme aşamasına geçilmiştir. Yazma etkinlikleri, her temada yer alan 3 okuma ve 1 dinleme/izleme metni kapsamında yazılı bir metin üretimine dayalı etkinlikler ile sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda da 5. sınıf düzeyinde “Yazalım”; 6. sınıf düzeyinde “Düşünelim, Yazalım” başlıklı etkinlikler yazma etkinliği olarak incelenmiştir. 7 ve 8. sınıf düzeyindeki kitaplarda ise etkinliklerde herhangi bir başlık olmadığı için araştırmacı tarafından doğrudan yazılı bir metin üretimini kapsayan yazma etkinlikleri tespit edilerek ele alınmıştır. Dolayısıyla tüm sınıf düzeylerinde metin altı sorulara yazılı cevap isteyen etkinlikler yazma etkinliği kapsamında sayılmamış ve çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin araştırma amaçları bakımından temel unsurlarını tespit etme ve ayırt etme işlemine verilerin analizi denmektedir. Analiz etme süreci toplanan verilerin çeşitli parçaları arasında ilişkiler kurmaya ve birtakım sonuçlara ulaşmaya dayanmaktadır. Bu sürecin amacı elde edilen bilgi yığını anlamlı ve kavranabilir bulgu ve sonuçlara dönüştürebilmektir (İslam, 2012). Dolayısıyla ham bilgileri içeren ilk verilerin sınıflandırılması, ayıklanması, sayısallaştırılması, kodlanması, bilgisayar ortamına aktarılması ve değerlendirilmesi analiz sürecinin önemli aşamalarını oluşturur (Bal, 2001). Bu çalışmada veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz yönteminde elde edilen veriler, daha önceden tespit edilmiş olan başlıklar etrafında özetlenerek yorumlanır. Bu analizin temel amacı, elde edilen verilerin okuyucular tarafından anlaşılmasını sağlayacak bir şekilde sunumunu gerçekleştirmektir (Altunışık vd., 2007). Bu doğrultuda yazma etkinlikleri; temalara, etkinlik türlerine ve kazanımlara dağılımları bakımından analiz edilmiştir. Değişkenlerden yola çıkılarak yazma etkinlikleri titizlikle belirlenmiş, elde edilen veriler sınıflandırılmış, tablolastırılmış ve değerlendirilmiştir.

Güvenirlik çalışmaları da nitel çalışmalar için oldukça önemlidir. Bu sebeple kodlayıcı güvenilirliğini sağlamak için veriler, araştırmacı tarafından dört hafta ara verilerek iki kere kodlanmıştır. Miles ve Huberman (2016) nitel çalışmalarda kodlayıcılar arasındaki güvenirliliğin %90 ve üzerinde olması gerektiğini ifade etmiş, güvenirliliğin de *Toplam Görüş Birliği/Toplam Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı x 100* şeklindeki formül kullanılarak tespit edilmesini önermiştir. Yapılan güvenilirlik işlemleri sonucunda $(808/808+13 \times 100)$ %98 güvenilirlik katsayısına ulaşılmıştır. Bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Bulgular

Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacından hareketle Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin temalara göre dağılımı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara Tablo 2’de yer verilmiştir:

Tablo 2. Yazma Etkinliklerinin Sayısı ve Temalara Göre Dağılımı

Temalar	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
	f	f	f	f
1. Tema	5	6	3	6

2. Tema	4	5	5	10
3. Tema	4	4	4	10
4. Tema	4	5	5	8
5. Tema	4	7	5	4
6. Tema	3	4	8	5
7. Tema	-	9	4	7
8. Tema	-	7	5	7
TOPLAM	24	47	39	57

Tablo 2 incelendiğinde 5. sınıf düzeyinde toplam 6 tema, diğer sınıf düzeylerinde 8 tema olduğu görülmektedir. 5. sınıf kitabında toplam 24, 6. sınıf ders kitabında toplam 47, 7. sınıf ders kitabında toplam 40 ve 8. sınıf ders kitabında ise toplam 57 yazma etkinliği olduğu belirlenmiştir. Yazma etkinliklerine en az 5. sınıf ders kitabında, en fazla 8. sınıf ders kitabında rastlanmıştır. Etkinliklerin temalara dağılımının ise 5. sınıfta 3-5, 6. sınıfta 4-9, 7. sınıfta 3-8, 8. sınıfta 4-10 arasında değiştiği tespit edilmiştir.

İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacından hareketle yazma etkinliklerinin etkinlik türlerine göre nasıl bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 4. Yazma Etkinliklerinin Etkinlik Türlerine Göre Dağılımı

Türler	5	6	7	8	Toplam
	f	f	f	f	f
Bir kavram hakkında/bir konuda metin yazma	4	12	3	8	27
Form doldurma/kart-kapak	3	8	2	3	16
hazırlama//tanıtım/afiş/reklam/duyuru/broşür/dilekçe/e-posta/haber metni yazma	2	5	6	3	16
Bir konu hakkındaki düşüncelerini yazma	1	4	5	3	13
Yazarın sözünden/özdeyişten hareketle metin yazma	2	-	2	8	12
Metni özetleme	-	3	1	6	10
Metnin konusundan hareketle yeni metin yazma	-	3	4	3	10
Araştırma sonuçlarından hareketle metin yazma	2	5	2	-	9
Metin tamamlama	-	-	-	6	6
Cümle türlerini belirleme	-	-	-	5	5
Sözcüklerin çağrışımından/atasözlerinden hareketle metin yazma	-	-	1	4	5
Anı/gezi yazısı/günlük/mektup yazma	-	1	2	2	5
Görselden hareketle metin yazma	-	1	3	1	5
Yorum/eleştiri/değerlendirme/karşılaştırma yazısı yazma	4	-	-	-	4
Ek fiili işlevlerine uygun kullanma	-	-	4	-	4
Fiillerin çatı özelliklerini belirleme	-	-	-	3	3
Metinden hareketle duygu ve düşüncelerini yazma	-	2	1	-	3
Betimleyici yazı yazma	1	-	1	1	3
Hayal gücünden hareketle hikâye/masal yazma	-	-	-	2	2
Tiyatro yazma	-	1	1	-	2
Probleme yönelik çözüm önerilerini yazma	1	-	1	-	2
Cümlelere yeni sözcük ekleme	1	-	-	-	1
Uzun cümleleri kısaltarak yazma	1	-	-	-	1
Özdeyiş yazma	-	1	-	-	1
Metni kendi ifadeleri ile yeniden yazma	-	1	-	-	1
Diyalog oluşturma	1	-	-	-	1
Metinle ilgili tahminleri yazma	1	-	-	-	1
TOPLAM	24	47	39	58	168

Tablo incelendiğinde bütün sınıf düzeylerinde çeşitli yazma etkinlik türlerine yer verildiği görülmektedir. Öncelikle 5. sınıf ders kitabına bakıldığında en fazla “Bir kavram hakkında/Bir konuda metin yazma (f=5)” ve “Yorum/eleştiri/değerlendirme/karşılaştırma yazısı yazma (f=5)” etkinlik türlerine rastlanmıştır. “Form doldurma/kart hazırlama/ kapak

hazırlama/tanıtım/afiş/reklam/duyuru/droşür/dilekçe/e-posta/haber metni hazırlama (f=3)” etkinlik türü de vurgulanan etkinlik türleri arasındadır. “Metni özetleme (f=2)”, “Bir konu hakkındaki düşüncelerini yazma (f=2)”, “Metin tamamlama (f=2)” gibi etkinlikler ise nadiren kullanılmıştır. 6. sınıf ders kitabında da en fazla “Bir kavram hakkında/bir konuda metin yazma (f=11)” etkinlik türüne yer verildiği belirlenmiştir. Ardından “Form doldurma/kart hazırlama/kapak hazırlama/tanıtım/afiş/reklam/duyuru/broşür/dilekçe/e-posta/haber metni hazırlama (f=7)”, “Bir konu hakkındaki düşüncelerini yazma (f=5)”, “Metin tamamlama (f=5)” ve “Yazarın sözünden/özdeyişten hareketle metin yazma (f=4)” etkinliklerine yer verilmiştir. “Metnin konusundan hareketle yeni metin yazma (f=3)”, “Araştırma sonuçlarından hareketle metin yazma (f=2)”, “Atasözünün hikâyesini yazma (f=1)”, “Metni kendi ifadeleri ile yeniden yazma (f=1)” nadiren yer bulan etkinliklerden bazılarıdır. 7. sınıf ders kitabındaki etkinlik türleri incelendiğinde en çok “Bir konu hakkındaki düşüncelerini yazma (f=5)”, “Araştırma sonuçlarından hareketle metin yazma (f=4)”, “Yazarın sözünden/özdeyişten hareketle metin yazma (f=4)” etkinliklerinin olduğu belirlenmiştir. “Anı/gezi yazısı/günlük/mektup yazma (f=2)”, “Tiyatro yazma (f=1)”, “Probleme yönelik çözüm önerilerini yazma (f=1)” şeklindeki etkinliklerin ise sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. 8. sınıf ders kitabında ise en çok “Metni özetleme (f=7)” etkinliğinin olduğu saptanmıştır. “Metnin konusundan hareketle yeni metin yazma (f=6)”, “Cümlelerin öğelerini belirleme (f=6)”, “Cümle türlerini belirleme (f=5)” şeklindeki etkinlikler de diğer etkinlik türlerine göre nispeten daha fazladır. “Sözcüklerin çağrışımından/atasözlerinden hareketle metin yazma (f=3)”, “Hayal gücünden hareketle hikâye/masal yazma (f=2)”, “Yazarın sözünden/özdeyişten hareketle metin yazma (f=2)”, “Görselden hareketle metin yazma (f=1)” gibi etkinliklerin de az sayıda olduğu tespit edilmiştir.

Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacından hareketle yazma etkinliklerinin yazma kazanımlarına göre nasıl bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Sonuçlara Tablo 5’te yer verilmiştir:

Tablo 5. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Öğrenme Çıktıları

Öğrenme Çıktıları	f
T.Y.5.1. Yazma sürecini yönetebilme	16
T.Y.5.2. Yazma strateji, yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme	2
T.Y.5.3. Yazısında içerik ve yapıya yönelik seçimlerini yönetebilme	11
T.Y.5.4. Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde ön bilgilerinden yararlanabilme	1
T.Y.5.5. Yazılı etkileşiminde uygun tepki verebilme	-
T.Y.5.6. Yazısında çoklu ortam öğeleriyle içerik oluşturabilme	-
T.Y.5.7. Yaratıcı yazı yazabilme	1
T.Y.5.8. Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde tahminlerinden yararlanabilme	-
T.Y.5.9. Yazısında karşılaştırma yapabilme	3
T.Y.5.10. Yazısında sınıflandırma yapabilme	2
T.Y.5.11. Yorumunu yazılı olarak ifade edebilme	2
T.Y.5.12. Yazılı olarak özetleyebilme	3
T.Y.5.13. Değerlendirmesini yazılı olarak ifade edebilme	1
T.Y.5.14. Yazılı üretiminde ve yazılı etkileşiminde tartışabilme	-
T.Y.5.15. Eleştirisini yazılı olarak ifade edebilme	2
T.Y.5.16. Problem çözümüne yönelik yazabilme	1
T.Y.5.17. Yazısında düşünceyi geliştirme yollarını kullanabilme	-
T.Y.5.18. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme	2
T.Y.5.19. Yazısında açık ve örtük ifade etmeye yönelik yapıları kullanabilme	-
T.Y.5.20. Uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanabilme	2
T.Y.5.21. Yazım kuralları ve noktalama işaretlerini uygulayabilme	3
T.Y.5.22. Yazma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme	20
TOPLAM	72

Tablo incelendiğinde 5. sınıf düzeyine ait kitapta toplamda 16 yazma öğrenme çıktısının kullanıldığı görülmektedir. En çok kullanılan öğrenme çıktıları T.Y.5.22. (f=20), T.Y.5.1. (f=16) ve T.Y.5.3. (f=11) şeklindedir. Yine kitapta T.Y.5.9. (f=3), T.Y.5.12. (f=3), T.Y.5.21. (f=3), T.Y.5.10. (f=2), T.Y.5.15. (f=2), T.Y.5.16. (f=1), T.Y.5.13. (f=1) öğrenme çıktılarının sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Kitapta T.Y.5.8. “Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde tahminlerinden yararlanabilme”, T.Y.5.17. “Yazısında düşünceyi geliştirme yollarını kullanabilme”, T.Y.5.19. “Yazısında açık ve örtük ifade etmeye yönelik yapıları kullanabilme”, T.Y.5.5. “Yazılı etkileşiminde uygun tepki verebilme”, T.Y.5.6. “Yazısında çoklu ortam öğeleriyle içerik oluşturabilme”, T.Y.5.14. “Yazılı üretiminde ve yazılı etkileşiminde tartışabilme” öğrenme çıktılarının ise kullanılmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca bir etkinlikte birden fazla yazma kazanımına değinildiği de belirlenmiştir.

Tablo 6. 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Kazanımları

Kazanımlar	f
T.6.4.1. Şiir yazar.	3
T.6.4.2. Bilgilendirici metin yazar.	5
T.6.4.3. Hikâye edici metin yazar.	10
T.6.4.4. Yazma stratejilerini uygular.	30
T.6.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.	-
T.6.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.	1
T.6.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	3
T.6.4.8. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	11
T.6.4.9. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.	3
T.6.4.10. Yazdıklarını düzenler.	8
T.6.4.11. Yazdıklarını paylaşır.	5
T.6.4.12. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	1
T.6.4.13. Formları yönergelerine uygun doldurur.	1
T.6.4.14. Kısa metinler yazar.	6
TOPLAM	86

Tablo incelendiğinde en çok T.6.4.4. (f=30) kazanımının vurgulandığı görülmektedir. En yüksek sıklığa sahip diğer kazanımların da T.6.4.8. (f=11), T.6.4.3. (f=10), T.6.4.10. (f=8) şeklinde olduğu belirlenmiştir. Diğer kazanımlara ise kitapta daha az sayıda rastlanmıştır. Bunlar T.6.4.14. (f=6), T.6.4.2. (f=5), T.6.4.11. (f=5), T.6.4.1. (f=3), T.6.4.7. T.6.4.6. (f=1), T.6.4.13. (f=1) olarak tespit edilmiştir. Kitapta toplamda 13 yazma kazanımı kullanılmış, “T.6.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.” kazanımına ise rastlanmamıştır. Bununla birlikte yazma etkinliklerinde yer yer birden fazla kazanıma değinildiği de belirlenmiştir.

Tablo 7. 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Kazanımları

Kazanımlar	f
T.7.4.1. Şiir yazar.	3
T.7.4.2. Bilgilendirici metin yazar.	3
T.7.4.3. Hikâye edici metin yazar.	3
T.7.4.4. Yazma stratejilerini uygular.	21
T.7.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.	4
T.7.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.	1
T.7.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	1
T.7.4.8. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.	2
T.7.4.9. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	-
T.7.4.10. Formları yönergelerine uygun doldurur.	1
T.7.4.11. Kısa metinler yazar.	4
T.7.4.12. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	2

T.7.4.13. Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.	6
T.7.4.14. Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.	3
T.7.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.	-
T.7.4.16. Yazdıklarını düzenler.	1
T.7.4.17. Yazdıklarını paylaşır.	4
TOPLAM	59

Tablo incelendiğinde T.7.4.4. (f=21) kazanımının öne çıkan kazanım olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kitapta sıklıkla yazma stratejilerinin vurgulandığı söylenebilir. Ardından sırasıyla T.7.4.13. (f=6), T.7.4.11. (f=5), T.7.4.5. (f=4) kazanımlarının olduğu tespit edilmiştir. Diğer kazanımlar ise daha az sayıdadır. T.7.4.1. (f=3), T.7.4.2. (f=3), T.7.4.3. (f=3), T.7.4.14. (f=3), T.7.4.6. (f=1), T.7.4.10. (f=1), T.7.4.16. (f=1) kazanımları bunlardan bazılarıdır. Kitapta toplamda 15 yazma kazanımı kullanılmış, “T.7.4.9. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.” ve “T.7.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” kazanımlarına ise rastlanmamıştır. Bir etkinlikte birden fazla yazma kazanımına yer verildiği de belirlenmiştir.

Tablo 8. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Kazanımları

Kazanımlar	f
T.8.4.1. Siir yazar.	3
T.8.4.2. Bilgilendirici metin yazar.	7
T.8.4.3. Hikâye edici metin yazar.	12
T.8.4.4. Yazma stratejilerini uygular.	22
T.8.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.	3
T.8.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.	1
T.8.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	1
T.8.4.8. Yazılarında mizahi öğeler kullanır.	2
T.8.4.9. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.	2
T.8.4.10. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.	2
T.8.4.11. Formları yönergelerine uygun doldurur.	1
T.8.4.12. Kısa metinler yazar.	4
T.8.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	11
T.8.4.14. Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.	3
T.8.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.	3
T.8.4.16. Yazdıklarını düzenler.	25
T.8.4.17. Yazdıklarını paylaşır.	26
T.8.4.18. Cümlelerin öğelerini ayırt eder.	6
T.8.4.19. Cümle türlerini tanıır	5
T.8.4.20. Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.	3
TOPLAM	145

Tablo incelendiğinde en çok T.8.4.4. (f=22), T.8.4.16. (f=25) ve T.8.4.17. (f=26) kazanımlarının vurgulandığı görülmektedir. Daha sonra sırasıyla T.8.4.3. (f=12) ve T.8.4.13. (11) kazanımları öne çıkmaktadır. T.8.4.19. (f=5), T.8.4.18. (f=6) ve T.8.4.2. (f=7) kazanımlarının da etkinliklerde nadiren yer bulduğu belirlenmiştir. Diğer kazanımların da T.8.4.12. (f=4), T.8.4.1. (f=3), T.8.4.14. (f=3), T.8.4.15. (3), T.8.4.10. (f=2), T.8.4.6. (f=1), T.8.4.7. (f=1) şeklinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca diğer Türkçe ders kitaplarından farklı olarak 8. sınıfa ait kitapta bütün yazma kazanımlarına yer verildiği görülmüştür. Bununla birlikte bir etkinlikte birden fazla yazma kazanımına yer verildiği de saptanmıştır.

Sonuç

Bu araştırma ile ortaokul düzeyi Türkçe ders kitaplarında bulunan yazma etkinliklerini çeşitli değişkenler bakımından incelemek hedeflenmiştir. Bu sebeple farklı yayınevleri tarafından

hazırlanmış toplamda 4 adet Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri; etkinlik sayıları, etkinlik türleri ve yazma kazanımları değişkenlerine göre analiz edilmiştir. İnceleme sonucunda ilk olarak en düşük yazma etkinliği sayısının 5. sınıf kitabında, en yüksek yazma etkinliği sayısının 8. sınıf ders kitabında olduğu tespit edilmiştir. Diğer sınıf düzeylerinde 8 tema mevcutken 5. sınıf düzeyinde 6 tema yer almaktadır. Bu durumun 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma etkinlik sayısındaki azalmaya sebep olabileceği düşünülmektedir. 7. sınıfta ise bazı metinlerde yazma etkinliğinin olmaması dikkat çekmektedir. Bu durum öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesi açısından engel teşkil edebilecek bir durumdur. Sonuç olarak 5 ve 7. sınıf ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin nicelik olarak 6 ve 8. sınıf ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinden daha az olduğu belirlenmiştir.

Çalışmanın ikinci alt amacından hareketle etkinlik türlerine bakıldığında çoğunlukla bir kavram veya bir konu hakkında şiir, hikâye, bilgilendirici metin yazmaya yönelik yazma etkinliklerinin tercih edildiği belirlenmiştir. Yine okunan veya dinlenen/izlenen metnin özetini çıkarma, herhangi bir metnin devamını getirme, görselden hareketle metin yazma gibi etkinlik türlerine de çoğu sınıf düzeyinde rastlanmaktadır. Hayal gücünden hareketle masal yazma, tiyatro yazma, betimleyici yazı yazma, özdeyiş yazma, diyalog oluşturma gibi etkinlikler sadece bir ya da iki sınıf düzeyinde yer almaktadır. Sonuç olarak Türkçe ders kitaplarının tamamında benzer yazma etkinlik türlerinin kullanıldığı söylenebilir.

Çalışmanın üçüncü alt amacı kapsamında ders kitaplarının yazma kazanımlarını yansıtmaları incelenmiştir. İlk olarak 5. sınıf ders kitabındaki yazma etkinliklerinde en çok yazma sürecini yönetebilme, yazma sürecine yönelik öz değerlendirme yapabilme, yazılarında içerik ve yapıya yönelik seçimlerde bulunabilmeye yönelik öğrenme çıktılarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Diğer öğrenme çıktılarından ise az sayıda kullanıldığı belirlenmiştir. “Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde tahminlerinden yararlanabilme”, “Yazısında düşünceyi geliştirme yollarını kullanabilme”, “Yazısında açık ve örtük ifade etmeye yönelik yapıları kullanabilme” “Yazılı etkileşiminde uygun tepki verebilme”, “Yazısında çoklu ortam öğeleriyle içerik oluşturabilme”, “Yazılı üretiminde ve yazılı etkileşiminde tartışabilme” öğrenme çıktılarına ise ders kitabında rastlanmamıştır. Bu durum öğrencilerin bu becerileri edinememelerine sebep olacağı için ders kitabının önemli bir eksikliğidir. Ayrıca bu ders kitabının yenilenen ve 2024 müfredatından hareketle ilk kez basılan kitap olmasına rağmen yine yazma etkinliklerinin benzer öğrenme çıktıları etrafında şekillendiği, öğrenme çıktıları bakımından çeşitlilik göstermediği görülmektedir. Bütün öğrenme çıktılarından etkinliklerde yer bulması, yazma başarısı açısından ihmal edilmemesi gereken bir durumdur.

6. sınıf kitabındaki yazma etkinlikleri yazma kazanımları bakımından incelendiğinde en çok yazma stratejilerini uygulama, yazdıklarına başlık belirleme kazanımlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. 6. sınıf yazma kazanımlarından “Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.” kazanımına ise kitapta rastlanmamıştır. 7. sınıf kitabındaki yazma kazanımları incelendiğinde yine en çok yazma stratejilerini uygulama kazanımının kullanıldığı saptanmıştır. “Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.” ve “Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” kazanımlarına ise kitapta rastlanmamıştır. Kitaplarda bahsi geçen kazanımlara yer verilmemesi öğrencilerin bu becerilere ulaşmaları önünde büyük bir engeldir. 8. sınıf ders kitabında ise bütün yazma kazanımlarının en az bir kez kullanıldığı görülmüştür. Bu durum 8. sınıf ders kitabının kazanımlar bakımından daha özenli hazırlandığını göstermektedir. Ayrıca 8. sınıf kitabında da en çok yazma stratejilerini

uygulama, yazdıklarını düzenleme ve paylaşma kazanımlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Diğer kazanımların ise kitapta yine sınırlı sayıda yer aldığı görülmüştür.

Tartışma

Çalışmada öncelikle en düşük yazma etkinliğinin sırasıyla 5 ve 7. sınıfa ait ders kitabında olduğu görülmüştür. 6 ve 8. sınıf ders kitapları ise yazma etkinliği sayıları bakımından nispeten yeterli durumdadır. Bunun yanında incelenen kitapların tamamında her temada yazma etkinliğine yer verilmiş olması doğru bir yaklaşımdır. Atli (2022) tarafından yapılan bir çalışmada 5. sınıfta 31; 6. sınıf kitaplarında sırasıyla 31, 47, 32; 7. sınıf kitaplarında 29, 31, 34; 8. sınıf kitabında 30 yazma etkinliği olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada en yüksek yazma etkinliğinin 6. sınıfta olduğu belirlenmiştir. Uyğun (2019) tarafından yapılan çalışmada Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin sayısı belirlenmiştir. Bu çalışmada 5. sınıfta 41, 6. sınıfta 62, 7. sınıfta 45 ve 8. sınıfta 37 yazma etkinliği tespit edilmiştir. Bu çalışmada da en düşük yazma etkinliğinin 5 ve 8. sınıfta olduğu görülmektedir. Gürgah (2024) tarafından yapılan çalışmada 6. sınıf Türkçe ders kitabını incelediği çalışmasında yazma etkinliklerinin sayısını 29 olarak belirlenmiştir. Karakoç Öztürk ve Aydın (2022) tarafından ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma yöntemlerinin incelendiği bir çalışmada da yazma etkinlik sayısı bakımından Türkçe ders kitaplarının sırasıyla 6. sınıfta 45, 5. sınıfta 38, 7. sınıfta 35 ve 8. sınıfta 33 olduğu tespit edilmiştir. Dört çalışmada da tespit edilen yazma etkinlikleri sayılarının araştırma bulguları ile benzer nitelikte olduğu söylenebilir.

Atasoy (2022) tarafından yapılan Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerini incelemeye yönelik bir çalışmada ise 5. sınıfta 91, 6. sınıfta 111, 7. sınıfta 64 ve 8. sınıfta 96 yazma etkinliği olduğu tespit edilmiştir. Atasoy, çalışmasında yazma etkinlikleri tespit edilirken 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yazma kazanımlarının referans alındığını ifade etmiştir. Bu çalışmada ise "Yazalım", "Düşünelim, Yazalım" başlıklı ve doğrudan yazılı metin üretimini isteyen etkinliklerin incelemesi yapılmıştır. Bu durum bahsi geçen çalışmada daha fazla etkinliğin incelenmesine, daha fazla yazma etkinliği tespit edilmesine ve iki çalışmanın bulgularının farklılaşmasına neden olmuş olabilir. Bunun yanında Atasoy'un çalışmasında da 5 ve 7. sınıf düzeyi yazma etkinlikleri diğer sınıf düzeylerine göre daha düşük, 6 ve 8. sınıf düzeyi yazma etkinlikleri sayısı daha yüksektir. Bu bağlamda 6 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının yazma etkinlikleri bakımından 5 ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarına göre daha özenli ve dikkatli hazırlandığı söylenebilir.

Dilin temel becerilerini geliştirmek, Türkçenin eğitimi ve öğretiminin temel hedeflerindendir. Bu becerileri etkili ve başarılı bir biçimde geliştirecek temel araçlardan biri de etkinliklerdir (Lüle Mert, 2014). Öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin de öğrencilerin işlenen konuları anlama düzeylerini geliştiren aktiviteler olduğu, ilgili konunun zihinde doğru yapılandırılmasını ve öğrenmenin kalıcı olmasını sağladığı düşünülmektedir (Yıldız, 2016). Öyle ki yazma becerisinin gelişmesi karmaşık bir zihinsel sürece de dayanmaktadır. Bu süreçte düzenli yazma alıştırmaları, etkinlikler, okumalar vb. uygulamalara ihtiyaç vardır (Myers, 1993). Gündüz ve Şimşek (2011), yazma becerisinin el ve göz eğitimine dayanmakla beraber uzun süreli bir alıştırma sonucu kazanıldığını da ifade etmektedir. Çünkü yazma becerisi ancak düzenli alıştırma ve etkinliklerle gelişmeye açık bir beceridir. Bu bağlamda eğitim ve öğretim uygulamalarının temel materyallerinden olan ders kitaplarının yazma etkinlikleri bakımından ihtiyaçları karşılayacak nitelikte olması, kitaplarda yeterli sayıda yazma etkinliğine yer verilmesi öğrencilerin

daha fazla deneyim kazanmalarının ve böylelikle yazma konusunda daha başarılı olmalarının da önünü açacaktır.

Çalışmanın ikinci alt amacı kapsamında etkinlik türlerine bakıldığında genel olarak bütün sınıf düzeylerinde sıklıkla benzer etkinlik türlerinin tercih edildiği, sık sık aynı etkinliklere yer verildiği, bazı etkinliklerin ise oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Batur ve Ellialtı (2018) tarafından 2014-2015 eğitim öğretim yılında Türkiye’de okutulan ilköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin incelendiği çalışmada yazma etkinliklerinin genel olarak cümle yazma boyutunda kaldığı, birkaç paragraftan oluşan daha geniş yazma etkinliklerinin çok sayıda yer almadığı tespit edilmiştir. Karacaoğlu vd. (2021) tarafından Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin incelendiği bir çalışmada da yazma etkinlik türleri belirlenmiştir. Çalışmanın bulguları incelendiğinde yine bu çalışmanın bulgularını destekler nitelikte genellikle özet çıkarma, metin tamamlama, özdeyişten hareketle metin yazma, bir konudaki düşüncelerini yazma, haber metni yazma vb. şeklinde sınırlı türde yazma etkinliğinin belirlendiği saptanmıştır.

Bireylerin yazma becerilerinin etkili ve başarılı bir şekilde geliştirilmesi, yazma becerisi bakımından donanımlı bireylerin yetiştirilmesi uygun yazma deneyimleri ve ortamlarının sağlanması ile mümkündür (Karadağ ve Kayabaşı, 2011). Özellikle ortaokul kademesinde öğrencilerden en çok istenen geleneksel olarak bir kompozisyon yazmalarıdır. Ancak öğrencilerden yalnızca kompozisyon yazmalarını istemek bir süre sonra onların dersten ve yazmadan sıkılmalarına neden olabilir. Bu sebeple öğrencilere çeşitli yazma fırsatları yaratarak onların kendi düşünce dünyalarını kurmaları, özgün fikirler üretmeleri desteklenmelidir (Yangın, 2002). Bu bağlamda ders kitaplarında da yazma becerisi bakımından öğrencileri farklı düşünmeye sevk ederek onların bakış açısını geliştirecek etkinlik çeşitliliğinin sağlanması gerekmektedir. Öğrencilerin mümkün olduğunca farklı türde ve konuda etkinlikle karşılaşmasına itina gösterildiği takdirde onların yazma becerilerinin gelişimi de ivme kazanacaktır. Etkinlik ve uygulama çeşitliliğinin sağlanması öğrencilerin yazma başarılarını da olumlu yönde etkileyecektir.

Çalışmanın üçüncü alt amacı kapsamında yazma etkinlikleri genel olarak değerlendirildiğinde kazanım çeşitliliğinin az olduğu söylenebilir. Alan yazında benzer sonuçlara ulaşan çalışmaların olduğu görülmektedir. Karagöl ve Tarakcı (2018) tarafından Türkçe ders kitaplarının yazma kazanımları açısından incelendiği çalışmada ders kitaplarındaki yazma kazanımlarının dengeli bir dağılım göstermediği, bazı kazanımların öne çıkarken bazılarının ise geri planda kaldığı belirlenmiştir. Demir Atalay (2015) Cem Web Ofset Yayınları Türkçe ders kitabı takımını incelediği çalışmada yazım kurallarını uygulama ve farklı türlerde metin yazma kazanımlarının en çok tekrar eden kazanımlar olduğunu belirlemiştir. Coşkun ve Narinç (2018) tarafından yapılan çalışmada da ders kitabının kazanımları karşılama noktasında nicel olarak birtakım sıkıntılar taşıdığı ifade edilmiştir. Bahşi (2021) tarafından yapılan çalışmada en çok yazdıklarına başlık belirleme kazanımına yer verildiği; bazı kazanımların etkinliklerde yer almadığı, bazılarının da birer defa kullanıldığı belirlenmiştir. Atasoy (2022) tarafından yapılan çalışmada bütün sınıf seviyelerinde genel itibarıyla en çok yazma stratejilerini uygulama ve bilgilendirici metin yazma, en az da “Bir işi işlem basamaklarına göre yazma” kazanımlarının olduğu belirlenmiştir. Şimşek ve Demirel (2020) tarafından yapılan çalışmada yazma stratejilerini uygulamaya yönelik kazanıma bütün kitaplarda yoğunluk verilse de 2. kitabın diğerlerine göre daha başarılı/kullanışlı olduğu tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere çalışma bulguları alanyazındaki diğer çalışmalar tarafından desteklenmektedir.

Yazma öğrenme alanını kazanım ve geliştirme olmak üzere iki aşamada değerlendirmek mümkündür. Temel bilgi ve becerilerin öğrenilerek kullanılabilir düzeyde elde edilmesi kazanım aşaması ile ilgiliyken kazanılan becerilerin nasıl kullanılacağı öğrenilmesi ise gelişim aşaması ile ilgilidir (Akyol, 2006). Kazanımların gerçekleştirilmesinde en büyük görevin ders kitaplarına düştüğü de bilinmektedir. Öğrenciye kazandırılması amaçlanan temel beceriler öğretim ortamlarında öğretim/öğrenim etkinlikleri aracılığı ile gerçekleştirilir (Coşkun ve Narinç, 2018). Bu bağlamda yazma kazanımlarının edinilmesinde de yazma etkinliklerinin işlevsel bir rolü vardır. Önemli olan yazma kazanımlarına ulaşmayı kolaylaştıracak yazma etkinliklerini düzenleyebilmektir. Araştırmada ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinde bütün yazma kazanımlarına değinmeye özen gösterilse de bu kazanımların dengeli bir şekilde işlenmediği görülmektedir. Bazı kazanımlara 22, 26, 27 defa rastlamak mümkünken bazı kazanımların 1, 2, 3 defa kullanıldığı belirlenmiş; bazı yazma kazanımlarına ise değinilmediği görülmüştür. Bu durum etkinliklerin benzer kazanımlar etrafında şekillendiğini, birçok kazanımın ihmal edildiğini düşündürmektedir. Yazma etkinliklerinde kazanımların dengeli bir biçimde yer bulmaması öğrencilerin bazı yazma kazanımlarına hâkim olamamaları sorununu ortaya çıkarabilir. Yazma becerisi bakımından donanımlı bireyler yetiştirmek adına ders kitaplarında kazanım çeşitliliğini artırmanın yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Öneriler

Çalışmanın sonuçlarından hareketle aşağıdaki bazı önerilerde bulunmak mümkündür:

- Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinlikleri bazı sınıf düzeylerinde sayı bakımından artırılmalıdır. Özellikle 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yazma etkinliğinin azlığı dikkat çekmektedir. Etkinlik sayısı artırıldığı takdirde öğrencilerin yazma konusunda daha fazla deneyim kazanmaları da mümkün olacaktır.
- Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin etkinlik türü bakımından çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Benzer etkinlik türleri, öğrencilerin yazmadan sıkılmalarına neden olabilir. Farklı etkinlik türleri ile öğrencilerin birçok yazma konusu veya türü bakımından deneyim kazanmaları sağlanmalıdır.
- Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde bütün yazma kazanımlarına dengeli bir biçimde yer verilmelidir. İhmal edilen yazma kazanımları dikkate alınmalı, öğrencilerin programdaki bütün yazma kazanımları ile karşılaşması sağlanmalıdır. Böylece öğrencilerin yazma konusundaki becerileri çok yönlü olarak gelişebilecektir.
- Bu çalışmada ortaokul Türkçe ders kitapları yazma etkinlikleri sayı, etkinlik türü ve kazanımlar bakımından incelenmiştir. Başka çalışmalarda yazma etkinlikleri verilen yönergeler, hazırlık çalışmaları, yazma stratejileri bakımından incelenebilir. Diğer dil becerilerine yönelik etkinlikler çeşitli değişkenler bakımından değerlendirilebilir.

Extended Abstract

Writing is a mental activity that develops last among language skills, involves many cognitive processes, and is therefore challenging for individuals (Evans, 2001). Written expression activities play a functional role in the process of developing writing skills. With this in mind, Turkish textbooks also include writing exercises related to the texts in all themes (Karadağ & Maden, 2019). No study has been found that examines the distribution of writing activities in all

Turkish language textbooks used in the 2024-2025 academic year in terms of themes, activity types, and learning outcomes. This study aims to examine the distribution of writing activities in middle school Turkish textbooks in terms of number and themes, text types, activity types, and writing outcomes. For this reason, writing activities included in a total of four Turkish textbooks prepared by different publishers were analysed according to the variables of activity numbers, activity types, and writing achievements. In this study, which was conducted using the qualitative approach and document review method, writing activities were analysed using descriptive analysis in terms of their distribution according to themes, activity types, and outcomes.

The review found that the lowest number of writing activities was in the 5th-grade book, while the highest number of writing activities was in the 8th grade textbook. While there are 8 themes in other grade levels, there are 6 themes in the 5th-grade level. It is thought that this situation may have led to a decrease in the number of writing activities in the 5th grade Turkish language textbook. In 7th-grade, the absence of writing activities in some texts is noteworthy. This situation may hinder the development of students' writing skills. As a result, it was determined that the writing activities in the 5th and 7th grade textbooks were quantitatively less than those in the 6th and 8th-grade textbooks. Based on the second sub-objective of the study, when looking at the types of activities, it was determined that writing activities aimed at writing poetry, stories, and informative texts about a concept or topic were mostly preferred. Activities such as summarising a text that has been read or listened to/watched, continuing a text, and writing a text based on an image are also common in most classes. Activities such as writing fairy tales based on imagination, descriptive writing, writing aphorisms, and creating dialogues are only included in one or two grade levels. As a result, it can be said that similar types of writing activities are used in all Turkish textbooks.

The third sub-objective of the study was to determine which learning outcomes were most frequently used in the writing activities in the 5th grade textbook, specifically those related to managing the writing process and conducting self-assessment of the writing process. "Ability to utilise predictions in written production and written interaction", "Being able to use ways of developing ideas in writing", "Ability to use structures for explicit and implicit expression in writing", "Ability to respond appropriately in written communication", "Ability to create content with multimedia elements in writing", "Ability to discuss in written production and written interaction" the learning outcomes are not mentioned in the textbook. It has been determined that the 6th-grade textbook most frequently uses writing strategies and the skill of giving titles to written work. The achievement "Uses graphs and tables to support the narrative" is not found in the 6th grade Turkish language textbook. It has been determined that the 7th grade Turkish language textbook makes the most use of writing strategy application skills. The achievements "Uses Turkish equivalents of words borrowed from foreign languages that have not yet become established in our language" and "Uses appropriate transition and connection expressions in their writing" are not found in the 7th grade Turkish language textbook. In the 8th-grade textbook, it was observed that all writing skills were used at least once. This situation shows that the 8th grade textbook has been prepared more carefully in terms of learning outcomes. In addition, it has been determined that the 8th-grade textbook focuses on applying writing strategies, editing what has been written, and sharing.

Based on the results of the study, it may be recommended that the number and types of writing activities be increased in textbooks at certain grade levels and that writing skills be given

balanced coverage. In this study, secondary school Turkish textbook writing activities were examined in terms of number, activity type, and learning outcomes. In other studies, writing activities can be examined in terms of the guidelines given, preparatory work, and writing strategies. Activities targeting other language skills can be evaluated in terms of various variables.

Kaynakça

- Akyol, H. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Kök Yayıncılık.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. Sakarya Yayıncılık.
- Altunkaya, H. (2019). Yazma Eğitimi. H. Kavruk & H. Kurnaz (Ed.), *Türkçe Öğretimi* içinde (s. 81-84). Atlas Akademik Yayıncılık.
- Arıcı, B. (2020). Yazma Eğitimi. A. İşcan & S. Baskın (Ed.). *Türkçe Eğitimi* içinde (s. 91-116). Atlas Akademik Yayınları.
- Atasoy, A. (2022). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerine ilişkin bir değerlendirme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 20-35. 10.29000/rumelide.1188738.
- Ateş, M. (2023).Yazma becerisinin öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde kullanımının incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(3), 1173-1182. <https://doi.org/10.38151/akef.2023.105>
- Atli, B. (2022). *Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin tür temelli yazma modeline göre incelenmesi*[Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.
- Aydeniz, S. (2022).Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerde yaratıcı yazma. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 135-157. 10.29000/rumelide.1192512
- Bahşi, N. (2021). Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin incelenmesi. *Jass Studies The Journal of Academic Social Science Studies*, 14(87),15-32. <http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.52773>
- Bal, H. (2001). *Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. SDÜ Basımevi.
- Başar, T. & Yavaşlı, M. (2020). Yazarlık ve yazma becerileri dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 270-291. <https://doi.org/10.16916/aded.663448>
- Batur, Z. & Ellialtı, M. (2018). Türkiye ve İngiltere'deki 11-14 yaş öğrencilerinin ana dili çalışma kitaplarındaki yazma etkinliklerinin incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 6(2), 419-427. <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.3929>
- Berninger, V., Yates, C., Cartwright, A., Rutberg, J., Remy, E. and Abbott, R. (1992). Lower-level developmental skills in beginning writing. *Reading and Writing*, 4(3), 257-280.
- Ceran, D. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının yazma dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 8(1), 1151-1169.

- Coşkun, H. & Nariç, F. N. (2018). 2017 Türkçe öğretim programı esas alınarak hazırlanan 5. sınıf türkçe ders kitabında yer alan yazma ve konuşma etkinliklerinin incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (16), 409-427.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (M. Gün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Siyasal Kitapevi.
- Çevik, A. & Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 272-286. 10.16916/aded.288848
- Demir Atalay, T. (2015). Yazma becerisi açısından örnek bir kitap incelemesi. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, 54, 727-777.
- Demir, T. (2013). İlköğretim öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri ile yazma öz yeterlik algısı ilişkisi üzerine bir çalışma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(1), 84-104.
- Ekiz, E. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Erdoğan, Ö. (2024). 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma etkinliklerinin yöntem ve teknikler açısından incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 12(4), 32-42. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.78451>
- Evans, J. (2001). *Introduction: learning and teaching the complexities of writing*. In Janet Evans (Ed.), *Writing in the Elementary Classroom: A Reconsideration*. Portsmouth, NH: Heinemann.
- Gholampour, S. & Mehrabi, D. (2023). Literature review of elt textbook evaluation. *MEXTESOL Journal*, 47(2), 1-7.
- Gündüz, O. & Şimşek, T. (2011). *Uygulamalı yazma eğitimi*. Grafiker yayınları.
- Güneş, F. (2017). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Pegem Akademi.
- Gürgah, N. (2024). Yaratıcı yazma becerilerinin 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki durumu. *Uluslararası Dil Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 100-125.
- İslam, Y. (2012). *Araştırma-Yazma ve Sunu Teknikleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Kantemir, E. (1991). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Karacaoğlu, M. Ö., Dağ, M. & Uzun, O. (2021). Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 96-126. <https://doi.org/10.21733/ibad.852233>
- Karadağ, Ö. & Maden, S. (2019). Yazma Eğitimi Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme. A. Güzel & H. Karatay (Ed.), *Türkçe Öğretimi Elkitabı* içinde (s. 263-299). Pegem Akademi.
- Karadağ, R. & Kayabaşı, B. (2011). Yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde okuma metinleri olarak gazete köşe yazılarının kullanılması. *Electronic Turkish Studies*, 6(3). 989- 1010.
- Karagöl, E. & Tarakçı, R. (2018). Yazma becerisi kazanımları açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *International Journal of Languages Education*, 6(4), 87-100.
- Karakoç Öztürk, B. & Aydın, C. (2022). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma yöntemlerine yönelik bir inceleme. *RESS Journal Route Educational & Social Science Journal*, 9(3), 369-390. <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3165>

- Kasa Ayten, B. & Ercan, M. (2021). İlkokul 4. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinliklerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(3), 833-853. <https://doi.org/10.16916/aded.888824>
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. & Hasırcı, S. (2016). *Türkçe Öğretimi: Türkçe Sınıf Öğretmenleri İçin*. Anı Yayıncılık.
- Kuş, E. (2007). *Nitel-Nicel Araştırma Teknikleri*. Anı Yayıncılık.
- Lüle Mert, E. (2014) Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılabilecek etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48.
- Miles, M. B. & Huberman, M. (2016). *Genişletilmiş Bir Kaynak Kitap: Nitel Veri Analizi*. (S. Akbaba Altun & A. Ersoy, Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Mutlu, H. H. (2021) Yazma Eğitimi. G. Aytaş (Ed.), *Türkçe Eğitiminde Anlama ve Anlatma Becerileri* içinde (s.147-164). Akçağ Yayınları.
- Müldür, M. & Çevik, A.(2020). Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin süreç odaklı yaklaşım açısından incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, (84), 491-510.
- Myers, D. G. (1993). The rise of creative writing, journal of the history of ideas. 54(2), 277-297. <https://doi.org/10.2307/2709983>
- Özbilen, U. (2020). Türkçe Eğitiminde Yazma Eğitimi. A. Z. Güven (Ed.), *Türkçe Eğitime Genel Bir Bakış* içinde (s.141-163). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Pegem Akademi.
- Planton, S., Jucla, M., Roux, F. E. & Demonet, J. F. (2013). The “handwritingbrain”: meta-analysis of neuroimaging studies of motor versus orthographic processes. *Cortex*, 49(10), 2772-2787.
- Rao, Z. (2007). Training in brainstorming and developing writing skills. *ELT Journal*, 61(2), 100-106
- Şimşek, Ş. & Demirel, İ. F. (2020). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının anlatıma dayalı etkinlikler yönünden karşılaştırılması. *Kastamonu Education Journal*, 28(5), 2125-2135. [10.24106/kefdergi.731886](https://doi.org/10.24106/kefdergi.731886).
- Tok, M. & Ünlü, S.(2014). Yazma becerisi sorunlarının ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (50), 73-95. <https://doi.org/10.17755/esosder.04506>
- Uygun, A. (2019). *2018 Türkçe dersi öğretim programındaki yazma kazanımlarının ve ders kitaplarındaki etkinliklerin yaratıcı yazma becerisine uygunluğunun incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
- Walker, B., Shippen, M. E., Alberto, P., Houchins, D. E. & Cihak, D. F. (2005). Using the expressive writing program to improve the writing skills of high school student with learning disabilities. *Learning Disabilities Research & Practice*, 20 (3), 175-183. [10.1111/j.1540-5826.2005.00131.x](https://doi.org/10.1111/j.1540-5826.2005.00131.x)

- Yağcı, İ. (2009). Yazılı Anlatım. S. Odacı (Ed.), *Üniversiteler İçin Dil ve Anlatım Dil-Yazılı Anlatım-Sözlü Anlatım-Etkili İletişim* içinde (s. 251-396). Palet Yayınları.
- Yalçın, A. (2018). *Son Bilimsel Gelişmeler Işığında Türkçe Öğretimi Yöntemleri*. Akçağ Yayınları.
- Yangın, B. (2002). *Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*. Dersal Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A. (2016). İlkokulda öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin akademik başarıya etkisinin tartışılması. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (14), 861-870. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9665>

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Çatışma Beyanı/Declaration of Conflict: Çalışmada kişi ya da kurumlar arası çıkar çatışmasının olmadığı beyan olunur. / It is declared that there is no conflict of interest between individuals or institutions in the study.

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0